

Sygnatura akt VI Ka 1210/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **8 kwietnia 2014** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Piotr Mika

Sędziowie SSO Bożena Żywioł

SSO Krzysztof Ficek (spr.)

Protokolant Natalia Skalik-Paś

przy udziale Bożeny Sosnowskiej

Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 8 kwietnia 2014 r.

sprawy **E. C. (1), córki J. i M.**

ur. (...) w G.

oskarżonej z art. 280§1 kk i art. 275§1 kk przy zast. art. 11§2 kk

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżyciela publicznego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 18 października 2013 r. sygnatura akt III K 156/13

na mocy art. 437 kpk, art. 438 kpk

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Gliwicach do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt VI Ka 1210/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 października 2013 roku Sąd Rejonowy w Gliwicach w sprawie o sygn. akt III K 156/13 w pierwszym punkcie uniewinnił oskarżona E. C. (1) od popełnienia zarzucanego jej czynu polegającego na tym, że w dniu 30 czerwca 2011 roku w G. działając wspólnie i w porozumieniu z A. C., E. K. oraz inną ustaloną osobą używając przemocy wobec W. D. polegającej na złapaniu za szyję i duszeniu dokonała zaboru w celu przywłaszczenia portfela z zawartością dowodu osobistego oraz pieniędzy w kwocie 20 złotych, tj. czynu z art.280 § 1 k.k. i art.275 § 1 k.k. przy zast. art.11 § 2 k.k. W drugim punkcie zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adwokata W. W. kwotę 619,92 zł, w tym kwotę 115,92 zł podatku VAT, tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów obrony udzielonej z urzędu. W trzecim punkcie kosztami procesu obciążył Skarb Państwa.

Od wyroku tego apelację wywiódł prokurator, który zaskarżając wyrok w całości na niekorzyść oskarżonej, zarzucił orzeczeniu:

1. obrazę przepisów postępowania, tj. art. 442 § 3 k.p.k. poprzez nie uwzględnienie w pełni wskazań Sądu Okręgowego w Gliwicach zawartych w uzasadnieniu wyroku z dnia 8 stycznia 2013 roku (sygn. akt VI Ka 731/12), co miało wpływ na treść wydanego orzeczenia;

2. obrazę prawa materialnego polegającą na uniewinnieniu oskarżonej E. C. (1) od zarzucanego jej czynu mimo ustalenia przez Sąd Rejonowy w Gliwicach wszystkich znamion przestępstwa spenalizowanego w art. 280 § 1 k.k., art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Podnosząc wskazane zarzuty prokurator wniósł o uchylenie wskazanego wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy stwierdził, co następuje:

Już pierwszy zarzut wywiedzionej apelacji okazał się trafny, co skutkowało uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania. Sąd Rejonowy nie wykonał bowiem zaleceń Sądu Okręgowego, który sprawę oskarżonej E. C. (1) o czyn z art. 280 § 1 k.k., art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przekazał do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 8 stycznia 2013 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt VI Ka 731/12, Sąd Okręgowy w Gliwicach rozpoznając apelacje oskarżonych i ich obrońców, w tym obrońcy oskarżonej E. C. (1) od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 28 lutego 2012 roku, skazującego oskarżoną i inne osoby za dokonanie kilku przestępstw (sygn. akt III K 1171/11), uchylił zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym – tj. w punkcie, w którym E. C. (2) uznano za winną tego, że w dniu 30 czerwca 2011 roku w G. działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami używając przemocy wobec W. D. polegającej na złapaniu za szyję i duszeniu dokonała zaboru w celu przywłaszczenia portfela z zawartością dowodu osobistego oraz pieniędzy w kwocie 20 zł na szkodę W. D. tj. czynu z art. 280 § 1 k.k. i 275 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i w tym zakresie sprawę przekazał do ponownego rozpoznania. Uchylając orzeczenie Sąd odwoławczy wskazał, że w postępowaniu przeprowadzonym w sprawie III K 1171/11 nie ustalono konkretnych zachowań oskarżonej korespondujących z opisem przypisanego jej czynu. Nie wskazano na czym polegać miał udział oskarżonej w tym przestępstwie. Nadto nakazano Sądowi I instancji powtórzenie w całości postępowania dowodowego w uchylonym zakresie, o ile nie dostrzeże konieczności rozszerzenia materiału dowodowego. Sąd Rejonowy został zobowiązany do wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności sprawy, niepominięcia żadnej z nich, poddania rzetelnej ocenie właściwie zgromadzony materiał dowodowy, przy zachowaniu zasad swobodnej oceny dowodów i logicznego rozumowania oraz uwzględnieniu wskazań doświadczenia życiowego. Sąd Okręgowy zalecił także, by zwrócił uwagę na zmienność relacji oskarżonej w zakresie tego przestępstwa i dążył do ich wyjaśnienia.

Zgodnie z art. 442 § 3 k.p.k. zapatrywania prawne i wskazania sądu odwoławczego co do dalszego postępowania są wiążące dla sądu, któremu sprawę przekazano do ponownego rozpoznania. Natomiast z art 438 pkt 2 k.p.k. wynika, że w przypadku obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, orzeczenie to ulega uchyleniu bądź zmianie. Podstawowym zarzutem wobec procedowania Sądu I instancji jest to, że nie wykonał wskazań Sądu odwoławczego, ograniczając się do odebrania wyjaśnień od oskarżonej i przesłuchania świadków: A. C. i E. K., prawomocnie skazanych za współudział w przestępstwie, w którym ewentualny udział E. C. (1) miał zostać zbadany przez Sąd Rejonowy w ponownym postępowaniu (k.1193-1194) i przesłuchania pokrzywdzonego W. D. (k.1213). Na podstawie tak zebranego materiału Sąd Rejonowy wysnuł wniosek, że oskarżona nie wzięła udziału w rozboju w dniu 30 czerwca 2011 roku. Materiał dowodowy, na jakim Sąd meriti się oparł, jest niepełny. W aktach sprawy znajdują się informacje, które powinny orzekającego skłonić do rozszerzenia postępowania dowodowego (art. 366 k.p.k.), zwłaszcza wobec wyraźnego wskazania Sądu Okręgowego, by postępowanie dowodowe w całości przeprowadzić po raz kolejny. Stąd wnioski wyprowadzone z takiego niepełnego materiału dowodowego, nie poddając się w ogóle ocenie, nie mogą być ani słuszne ani niesłuszne.

Sąd Rejonowy nie przesłuchał dwóch bezpośrednich świadków zdarzenia, którzy będąc przypadkowymi obserwatorami dają nadzieję na relację szczerą i spontaniczną, a to: W. Ś. i B. P.. Pamiętać przy tym należy, że

z protokołów przesłuchania tych świadków w toku postępowania przygotowawczego (W. Ś. – k.26-27, 85v; B. P. – k.297-298) oraz sądowego (W. Ś. – k.606-607) wynika, że widzieli oni E. C. (1) rozmawiającą z A. C., E. K. i U. D. tuż przed dokonaniem rozboju. Świadek W. Ś. w toku postępowania przygotowawczego zeznał ponadto, że zauważył, „jak dwie kobiety zaczęły się sprzeczać między sobą, robiły głośną awanturę, która przykuła uwagę wszystkich przechodniów”. W odczuciu świadka krzyk ten miał odwracać uwagę przechodniów od bezpośrednich sprawców rozboju. Nie wykluczał także obecności więcej niż dwóch kobiet w zajściu, zatem nie musiały być to obecne E. C. (1) i U. D.. Sąd Rejonowy nie przesłuchał tych świadków i nie wyjaśnił tego, kiedy zakończyła się rozmowa E. C. (1) ze sprawcami przyszłego rozboju, a zaczęły nacechowane przemocą działania E. K. i A. C. względem pokrzywdzonego. Nadto nie podjął próby ustalenia, gdzie wówczas stała oskarżona E. C. (1) i co robiła. Nie wyjaśnił, kim były dwie sprzeczące się kobiety i nie dokonał oceny tej sprzeczki pod kątem współdziałania lub pomocnictwa w dokonaniu przestępstwa. Nie przesłuchał także świadka M. P., który dokonywał zatrzymania oskarżonej, a w toku postępowania przygotowawczego zeznał, iż pokrzywdzony w pierwszej relacji na temat zdarzenia powiedział policjantowi, że „obie kobiety krzyczały” oskarżając pokrzywdzonego o gwałt (k.19). Wreszcie nie przesłuchał Sąd meriti także świadka K. S., która w zmiennych relacjach oskarżonej raz znajdowała się przy alei (...) w G. podczas rozboju (k. 71v), a raz nie (k.77), ograniczając się do stwierdzenia, że „wyjaśnienia oskarżonej przedstawiające alternatywną wersję (do tej, według której oskarżona nie miała nic wspólnego z rozbojem – przyp. Sądu odwoławczego) zostały przez nią złożone pod wpływem strachu przed pozostałymi uczestnikami zdarzenia”. Także ze złożonych w toku postępowania przygotowawczego wyjaśnień zmarłej w toku śledztwa U. D. wynika, że w zdarzeniu mogła brać udział także K. S. (k.83-84). Sama K. S. w swoich wyjaśnieniach złożonych w toku postępowania przygotowawczego przyznała, że przyjechała razem z E. C. (1), A. C., U. D. i E. K. oraz R. A. z S. do G. w dniu zdarzenia. Wyjaśniła, że potem odłączyła się od grupy (k.189-190). Nie przesłuchał jej jednak Sąd meriti ani w inny sposób nie ustalił, kiedy to odłączenie nastąpiło, a w konsekwencji kim były kłócące się kobiety, o których zeznawał świadek W. Ś.. Także E. K., skazany za udział w przestępstwie od którego współudziału uniewinniono oskarżoną E. C. (1), składając wyjaśnienia w toku postępowania przygotowawczego, powiedział, że „planowali to we czwórkę, bo każdy chciał się napić” (k.90v.). Sąd Rejonowy przesłuchując tego świadka nie zapytał o ten zwrot, na czym planowanie miało polegać, nie podjął nawet próby ustalenia, kim były te cztery planujące osoby, nie wyjaśnił rozbieżności między treścią tych wyjaśnień, a zeznaniami złożonymi na rozprawie, w których przeczył on udziałowi E. C. (1) w zdarzeniu.

W świetle wyżej wymienionych okoliczności należało dojść do wniosku, że Sąd Rejonowy nie wykonując wskazania Sądu odwoławczego i naruszając tym samym normę art. 442 § 3 k.p.k., nie wyjaśnił wszystkich istotnych okoliczności sprawy, czym naruszył także normę z art. 366 k.p.k. W konsekwencji wyrok Sądu Rejonowego oparty został o niepełny materiał dowodowy. Nie można w prosty sposób przyznać waloru wiarygodności zeznaniom świadków E. K. i A. C. w oderwaniu od tego, co świadkowie ci powiedzieli wcześniej. Nie włączenie informacji otrzymanych uprzednio, w toku pierwszego postępowania przed sądem oraz w trakcie postępowania przygotowawczego, poczytać należało za naruszenie art. 442 § 3 k.p.k., który miało istotny wpływ na treść orzeczenia. Gdyby bowiem Sąd Rejonowy, zgodnie ze wskazaniami Sądu Okręgowego, rzetelnie przeprowadził postępowanie dowodowe w ponownym postępowaniu, mógłby dojść do wniosków przeciwnych. Na obecnym etapie postępowania nie sposób poczynić wiążących ustaleń w przedmiocie odpowiedzialności oskarżonej – przedstawione wyżej dowody, których Sąd I instancji nie przeprowadził, budzą jedynie wątpliwości, nie dając natomiast odpowiedzi. Nie zostały one rozwiane w uzasadnieniu wyroku Sądu Rejonowego, gdyż Sąd ten nie przeprowadził tych dowodów w żaden sposób.

Nadal wymaga ustalenia, czy oskarżona odegrała w rozboju jakąkolwiek rolę, a jeśli tak – to jaką. Sąd Rejonowy w ponownym postępowaniu winien w pierwszej kolejności rzetelnie przeprowadzić w całości postępowanie dowodowe, zmierzając do wyjaśnienia zasygnalizowanych wyżej kwestii. Następnie ustalić fakty w oparciu o rzetelnie ocenione – w świetle art. 7 k.p.k. – dowody i dopiero wówczas przesądzić czy oskarżona jest niewinna, czy też brała udział w popełnieniu przestępstwa i jaki to był rodzaj ewentualnego udziału. W świetle opisanych wyżej zeznań i wyjaśnień analizując zachowanie oskarżonej, należy ustalić, czy wzięła ona udział w porozumieniu odnośnie popełnienia przestępstwa (o czym mogą świadczyć wyjaśnienia E. K. i W. Ś.), pamiętając o tym, że porozumienie może mieć zarówno wyraźny charakter, jak i konkludentny. Jeżeli miała do odegrania w popełnieniu przestępstwa jakąś rolę, to czy swoim zachowaniem wypełniła choć część znamion przestępstwa, a jeśli nie, to na czym polegało jej zachowanie

w trakcie, gdy sprawcy dokonywali czynności wykonawczych na pokrzywdzonym, tj. czy oskarżona zainscenizowała kłótnię z koleżanką, a jeśli tak – jak należy tę kłótnię prawnokarnie ocenić. Jaki charakter należy przypisać temu, że brała udział w podziale pieniędzy uzyskanych z przestępstwa. Sąd Rejonowy winien także nie tracić z pola widzenia podniesionej w apelacji prokuratora okoliczności, że oskarżona została skazana za popełnienie dwóch innych rozbojów wraz ze sprawcami przestępstwa, którego dotyczy ta sprawa, co może wskazywać na to, że takie było jej źródło dochodów w okresie zakończonym dopiero aresztowaniem w niniejszej sprawie. Nie przesądzając w żaden sposób kwestii sprawstwa oskarżonej, należy polecić Sądowi Rejonowemu by miał tę okoliczność na uwadze podczas dokonywania ustaleń dotyczących ewentualnego porozumienia oskarżonej z osądzonymi sprawcami przestępstwa.

Sąd Rejonowy ponownie rozpoznając sprawę w całości przeprowadzi postępowanie dowodowe, w szczególności przesłuchując bezpośrednich świadków zdarzenia – W. Ś. i B. P. oraz policjantów zatrzymujących sprawców, tj. M. P., Ł. Z. i P. S., a także współsprawców przestępstwa, w którym udział oskarżonej należy ustalić – E. K. i A. C.. Sąd Rejonowy przesłucha ponadto także K. S. oraz na podstawie art. 391 § 2 k.p.k. ujawni protokoły wyjaśnień U. D. (osoba ta zmarła w toku postępowania przygotowawczego). Rozważy także konieczność przesłuchania świadka R. A.. Przesłuchując świadków zwróci szczególną uwagę na podniesione wyżej kwestie i odpowie na postawione pytania, które wyłaniają się na tle wcześniejszych relacji świadków.

Zgodnie z art. 436 k.p.k. Sąd odwoławczy może ograniczyć rozpoznanie środka odwoławczego do poszczególnych uchybień, podniesionych przez stronę lub podlegających uwzględnieniu z urzędu, jeżeli rozpoznanie pozostałych uchybień byłoby przedwczesne lub bezprzedmiotowe dla dalszego postępowania. W związku z powyższym, ograniczono rozpoznanie apelacji do pierwszego zarzutu. Rozważania na temat subsumpcji przepisów do nieustalonego stanu faktycznego byłyby bowiem bezprzedmiotowe.